

Služili su Gospodaru koji pravedno sudi na nebeskim vratima,
 živjeli na svome brijegu, pomagali malom čovjeku u svim jadima.
 Šezdeset i šest braće svoje kosti ostavilo je zemlji duhana i kamena,
 njihova se žrtva pamti, vječna je vatra njihova plamena.

I nakon sedamdeset ljeta teče rijeka koja ne zaboravlja rane,
 jer toga dana ona zaustavi vjetar, ona u spomen nevinima stane...
 Oni su pahulje snijega davne zime, koje običnom čovjeku puno znače,
 oni su suze jedne Marije koja još uvijek za svojim sinovima plače. ✍

SAMAR MAKSE JURČIĆA*

► Piše: Aco Đurović

1.
 »O gloriosa virginum,
 Sublimis inter sidera,
 Qui te creavit parvulum,
 Lactente nutris ubere...«
 Posljednje riječi lidera,
 bijahu, Ante svetoga,
 fra Makse evo: eto ga,
 i njegovoga midera.
 Dušica Svetog, džanulum,
 kad dođe da se uzbere,
 s himnice ove zracima
 izvi se iz Arčele.
 Fra Makso Jurčić ovo je
 zborio novacima:
 o svemu čvrsto slovo je
 i ljetopisi vele.

4.
 Fra Makso Jurčić od škine,
 ili od kičme, bio je
 bolestan duge godine,
 s teškom se mukom srazio.
 On mučenika dio je,
 kroz iglu grba devina:
 ubiše ga nevina,
 i dragom Bogu mio je.
 Htjeli su da ga posine,
 jer mrava nije zgazio,
 anđeli što ga nose
 na leđima, bez prtače.
 Iz one kraške stoletu,
 gdje kaplju kamen posiše,
 iz vrgoračke goleti,
 iz urvine i vrtače.

2.
 Trglo se groblje slonovo,
 hijene kad zatrubiše,
 Kristu su čavle ponovo
 sirčjetnim kopljem mijenjali.
 Ko Ivanu odrubiše
 glavu novi Irodi,
 narugaše se prirodi:
 i nevinoga ubiše.
 Neko je čedo nanovo,
 još vjetri nisu jenjali,
 od Vrgorca, odlučilo,
 da fratra kamom pridere.
 Ko kaže zlo se previdi,
 jer nije se dokućilo,
 taj pojas vjere ne vidi
 i ne misli na midere.

5.
 O Drugom ratu i tom su
 zločinu rasli tomovi,
 a pola vijeka potom su
 Maksine kosti nađene.
 Bjehu to neki lomovi,
 sastruzi i palješci:
 tek lubanja i kralješci,
 tek gamadima domovi.
 I ne znam kojom svotom su
 demonu oči vađene:
 elem je struka ostala
 na riječi i bez veznika.
 Kad glasnuše se oruci,
 i legenda je postala,
 o tajni i o poruci,
 i snazi jednog steznika.

3.
 Da, laž se može bakriti
 i srebriti i zlatiti,
 a ne može se sakriti,
 jer zemlja nebu duguje.
 Valja nam se vratiti
 u vrijeme smrti Maksine
 i teorije praksine:
 da fratre moraš smlatiti!
 Jer vidljivi i zakriti
 bezbožnik s vragom druguje,
 a primitiva crvena
 u crno nas je zavila.
 Odavno, kažu, nema je,
 ni mrva nije mrvena:
 uzalud, vječna tema je,
 otkad se po zlu javila.

6.
 Na »o-ruk« su iz neznana groba,
 na »o-ruk« su iz najljućeg krasa,
 do pojasa došli, iz nedoba,
 jednog tihog molitvenog stvora.
 Ne da Makso rodu da zabasa,
 odžak vjere i niz odžak dimić:
 on, ko hajduk Andrijica Šimić,
 i dan danas Bekijom zakasa.
 Duh mu živi, a glavu mu zloba
 ljudska uze i crvena mora,
 pojas njegov, samar ili steznik,
 potomstvu je zborio i zbori.
 A što sam se nagledao boli,
 gord ne bješe Makso, ni pompeznik,
 već skrušeno srce koje moli,
 za Red sveti i dom dragi gori.

* Tekst donosimo u izvorniku.

7.

A što sam se nagutao suza,
nema vjere bez suza i plača,
on bijaše sin Kristovih uza
i od Boga stečene slobode.
Pojas vjernost i odanost jača
i prva je ka blaženstvu ljestva,
blagoslova znak je i prokletstva:
ko u Pismu nalazi tumača.
Metni samar na svog ugursuza,
na demona što kroz bedra bode,
inače ćeš, i van Sudnjeg dana,
o jadu se zabaviti svome.
Mider vjere ne ropće, ne huli,
u pojasu ljubavi je hrana,
steznik nade nikada ne truli
i u njega gromovi ne grome.

8.

A što sam se naslušao bljeska,
fra Maksinog smjeha i vedrine,
Sveti Anto, krasoto nebeska,
Sveti Anto, mučeniče željom.
On je znao smijehom da se vine,
vinogradu i zelenom šumcu,
Svetog Antu moleći na Humcu:
veresiji ne daj gotovine.
Steznik straha, to je ona sveska
strašnog mača nad glavom pepeljom:
samar, šta je, nego korak prvi
strahu Božjem, ka prezrenju straha.
Šta je mider kajanja, do liječnik
naše bolne i nečiste krvi:
molitva je i pojas i prečnik
duše naše do zadnjega daha.

9.

Još je pojas potomstvu Hrvata,
fratra Jurčić Maksimilijana,
govorio nekih pola sata,
čelik-žicom prepleten iz Trsta.
Opraštajte, jer je bratskih rana
Herceg-Bosni do grla za slavu,
Dalmaciji ja oprostih glavu
i urvine vrgoračkih strana.
Tek završi taj mider, od vrata
što je Makso nosio do krsta:
pamćenje je rodu pouzdanje,
zlopamćenje naraštaju jamar.
Vjera i Red, pupkovina vezna,
korijenje su za zeleno granje:
kuku onom koji Boga ne zna
i kome je Sveto Slovo samar.

Posmrtni ostatci fra Maksimilijanova tijela te ostatci habita i krunice nađeni u masovnoj grobnici u Vrgorcu 14. listopada 2008.

Pojašnjenja

- *O gloriosa virginum* – O slavna Gospođo: himna svetog Fortunata. *Sveti Antun Padovanski, najstariji životopis ili Legenda Assidua*. S latinskog preveo o. Damjan Damjanović, Zagreb, 1984.
- *Mider* – oklop od kože ili sadre koji se stavlja oko trupa, najčešće kod tuberkuloze, prijeloma i deformacije kralježnice. Anić V., *Veliki rječnik hrvatskog jezika*, Novi Liber, Zagreb, 2006.
- *Džanulum* – dušica, pjesničko uobličjenje riječi *džan* – duša. Jahić Dž., *Školski rječnik bosanskog jezika*, Sarajevo, 1999.
- *Arčela* – gradić u Italiji (*Arcella*): kuća braće u *Arcelli* – mjesto gdje je sveti Ante preminuo. *Sveti Antun Padovanski, najstariji životopis ili Legenda Assidua*. S latinskog preveo o. Damjan Damjanović, Zagreb, 1984.
- *Škina* – leđa. Od talijanske riječi *la schiena*. Romanizam koji se čuje na dalmatinskim otocima i u Boki kotorskoj. Lipovac-Radulović V., *Romanizmi u Crnoj Gori, jugoistočni dio Boke kotorske*, MBM plas, Novi Sad, 2004. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«, XIII., 2 (25),
Široki Brijeg, 2020., srpanj – prosinac, 2020.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
Kard. Stepičca 14, 88220 Široki Brijeg
Avenija G. Šuška 2, 10040 Zagreb

Veza:
tel.: +387 39 700-325
faks: +387 39 702-936
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...:

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar;
Korisnik: Hercegovačka franjevačka
provincija;

Svrha: prilog Vicepostulaturi
žiro-račun: 3381602276649744
devizni račun:
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Sa zahvalnošću Bogu dospjeli smo do 25. broja ovoga našega glasila. I puno i malo. Nastaviti nam je nesmanjenim žalom tražiti istinu o ubijenim hercegovačkim franjevcima, ali i istinu o pobijenom vjernom puku Božjem. Bili su zajedno u miru, bili su zajedno u tim nesretnim vremenima, pa kako da ih sada dijelimo!?

Gledajući s ove točke, ponovimo da nije važno koliko će ovaj postupak mučeništva zapravo trajati. Važno je otkriti istinu o svim tim događajima. Ona čak može biti i protiv pobijenih hercegovačkih franjevaca. U stvari, bit ćemo zahvalni ako netko uspije činjenično dokazati da netko od njih nije dostojan mučeničke palme, odnosno časti oltara. Do sada to nismo otkrili. Otkrili smo samo da su nevini, da su ubijani iz mržnje prema vjeri i da su kršćanski primili te posljednje trenutke svoga ovozemaljskoga života. Pred Bogom i ljudima zadaća nam je istražiti i ne zanijekati sve ono što im ide u prilog i sve ono što im ne ide u prilog. Dosađajne jugokomunističko pisanje o njima samo je teška kleveta bez ikakva dokaza.

Nešto slično očekuje se i na društvenome polju. Iz ideoloških razloga jugokomunisti su nemilosrdno »čistili«, kako to oni vole reći, područje na koje bi došli. Na koga je god pala sjenka da bi im mogao smetati, ostajao bi bez glave. Dokaza o tome svakim je danom sve više i više. To ne mogu zaustaviti ni neki naši odnarođeni političari i povjesničari. Ovi potonji nedavno su potpisali neku deklaraciju

o reviziji povijesti, kao što su neki drugi prije koju godinu potpisali deklaraciju o navodno zajedničkome jeziku Hrvata, Srba, Bošnjaka i Crnogoraca. Namjerno su zaboravili da je revizija povijesti u temelju historiografije. A ima među tim potpisnicima onih koji se kite naslovom »profesor povijesti«. Nije žalosno, nego prežalosno.

One države u kojima je zaživjela demokracija nakon komunističke vladavine, davno su takvima stale u kraj. Lustrirale su ih. Išlo je to obično trima smjerovima: sudskim, administrativnim i obrazovnim. Kod nas se tek počelo s ovim posljednjim, a i njega spomenuti i slični žele onemogućiti. Administrativni vid ili sklanjanje s važnih mjesta onih koji su se kompromitirali u prošleme sustavu, kao i sudski pri kojem bi određene trebalo suditi za počinjena zlodjela, kod nas će biti teško provesti. Kao društvo ponovno smo zapali u kaljužu njihove istine. Zbog toga nazadujemo i klizimo prema dnu razvijenih zemalja, iseljavamo se, manje se radamo... Međutim, ne treba se pređavati. Tražimo istinu, gradimo svoju domovinu unatoč svemu.

U ovome duhu nastavljamo dalje. Vjerujemo da će Bog biti uz nas. A vama zahvaljujemo na svoj potpori u vidu molitve, svjedočenja, dokumenata, novčanih priloga... Neka tako i ostane. Vodili nas sve zajedno uvijek samo Božji

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Nagradni natječaj	38
Stratišta	21	Podsjetnik	42
Pobijeni	27	Povijesne okolnosti	47
Glas o mučeništvu	29	Suočavanje s prošlošću	49
Odjek u puku	34	Razgovor	50